

појединачно

Радко Полич

ТО ДА САМ ЈОШ УВЕК ЖИВ

Интервју без заштите

I чин

Време радње: „Међународни позоришни фестивал Славија 2003”. Вече Радка Полича. Уочи убиства премијера Ђинђића. Дакле, сада је, ипак, све изгледало другачије.

Амбијент: Кафић испред сцене „Славија театра”. Појрилична гужва коју чини мноштво познатих лица присиљених да учествују у вечери или да гледају сценограф „вука” екс-југословенског глумишта. У сваком случају они који се сећају сценарних времена. А многи од њих ће, осећа се то у ваздуху, отићи у неки ресторани да живим њим њоковица који их нужно међу вежу бар то неку украсну машиницу.

И тако... Након неколико уводних реченица, углавном у уједињеном облику, видим да је враг однео шалу, повучем лево човека за рукав и уз пројектни шаљиви коментари „брзо ћемо и неће бољше” смешних Раца за сцену у глуму.

– Ама хоћу ја да причам са вама, али не могу кад су то све моји драги пријатељи са којима желим да се поздравим. Уосталом... Ево и сада је Бора Тодоровић дошао само да се поздрави, јер га мучи грип и висока температура. На срећу, ја сам изашао из те грипове и сад...

• И шта сад?

– Не знам, немам појма... (говори кроз смешак бришући руком брашње зноја са чела)... окрени-обрни, све је овако „збрда-здола”. Све

је полако али сигурно постало импровизација. (*Мала пауза. А њом, њомало шаљивим њоном, догаје:*) Чак и властити живот ми се понекад чини такав.

• Како се осећате овде? Рецимо, конкретно у овом тренутку?

– Долазим у Београд као да долазим у свој град, и увек сам долазио овамо где сам живео. Никада се није то прекидало. Једино током тих година рата, али сам био стално у вези преко писама и телефона, дружења... док сам био на неким другим просторима. Али, немам ја осећај као да ме овде није било. Напротив, имам утисак као да сам стално овде био.

• А какав осећај имате када изговоримо ново име овог простора?

– Јаој... Како оно беше тачно гласи ваше ново име? (*Уђуи, скрене њољед, скуји обрве, као да њокушава да се скониенџрише*) Државна, не, држава, не, не... нисте држава него сте Државна заједница, (*наљлашено карикирајући*) брачна заједница Срба и Црногораца... Ма, то је потпуно ирелевантно и без везе. На крају крајева, већ пар пута сам напоменуо, када су ме питали око тога шта и како, рекао сам: „Слушајте за десет-петнаест година сви ћемо бити у Европској Унији, а тамо нема граница.” (*Смех. Побочи се длановима о своја колена, исђрави леђа и намигње некоме ко у њом џренуику џролази.*) Ето!

• Шта сада радите?

– Као глумац стално радим. Никад нисам стао.

• Новинарима је речено да, иако сте били планирани, ипак нећете играти у пројекту Томажа Пандура *Хазарски речник*, рађеном по истоименом роману Милорада Павића ?

– Имао сам збиља велике особне, здравствене проблеме. Нисам сигуран да би моје дијагнозе биле занимљиве за ваше читаоце. Али, ево, пре неколико дана смо имали састанак и почели рад на новом пројекту. Томаж Пандур и ја, или ја и он, како год хоћете, имамо већ дуго времена једну идеју да радимо представу у којој сам ја као центар васионе, и све сам, и партнер и жена и мушкарац и... Радимо на томе, паралелно се пише и текст. Биће то врло чудна или можда чак компликована представа. Нећу да говорим пуно о њој, јер се збиља све врти око мене, као неке врсте сунца, а све планете које се врте су мали Рацеви, мали Радкови Поличичи, Радко Поличка... (*смех*). Знам да је граматички неисправно, па шта?

• Ваш однос према улози Јанеза, заставника ЈНА у филму *Држава мрђивих* Живојина Павловића, кога је, нажалост, смрт прекинула у раду на монтирању филма па га је завршио Динко Туцаковић?

– Мени је врло жао, али то је улога која се појавила и нестала. Ту не могу ништа. Ту има ђаво своје прсте. Ту нема много шта да се каже, нити ја волим да говорим о томе. Можда је филм имао судбину као и држава којом је инспирисан.

• А на који начин сагледавате улогу културе на екс-Ју простору?
– *(Након краће, лежерне њаузе)* За културу је нешто најнормалније да спаја, јер у контакт долазе различити људи са различитим размишљањима о овом свету, води се један стваралачки дијалог, ту су и људи са стране који би да то виде, да се смеју, да плачу, да чују могуће одговоре на нека питања... Немамо ми никакву мисију како се то неретко може чути. Политичка конотација свег овог простора изискује да смо ми као мисионари и да отварамо опет неке нове границе, и да се бацамо у простор и тако даље... *(Замишљено)* Можда и јесте то тако, али врло просто речено, радимо као и сви остали људи, само смо пред очима јавности мало више него неки други. Можда неки сељак, који је на граници, прелази ту границу сваки дан, има поље са обе стране, дружи се са људима и са једне и са друге стране, можда је он више урадио, рецимо, за Србију и Хрватску које су на граници него ја што долазим овамо са представама. Ми заборављамо на неке те мале људе који много више значе за ове државе него ми који смо ту, на пример, у жижи догађаја и мало више имамо могућности да кажемо нека своја размишљања.

• Нисте имали проблема са бирократским детаљима, типа виза, папирологија и слично?

– Не, никада их нисам имао. Не знам зашто... можда мене то тако једноставно хоће. Пар пута ми се догађало, не само у овим новим ситуацијама и државама које су ту настале него чак и у Европи, да сам заборавио паспорт и пролазио сам границе без паспорта и без проблема. Имам ту могућност, ко зна зашто, у Италији, Аустрији и овде. Није то зато што сам држављанин Словеније. *(Уз лаконски осмех који њлени)* Ма, нећете веровати! Знао да сам ишао на представу у Трст и нисам имао паспорт, заборавио сам га, и добио сам дозволу на 24 сата. То је велики изузетак, али добио сам ту пропусницу и „наредбу” да морам најкасније за 24 сата да се јавим на том граничном прелазу. Слично ми се десило једном и у Аустрији. А што се тиче долазака овде, лупе ми у Љубљани тај печат једном у пола године и ствар је срећена. Једанпут, кад су долазили код мене, нису имали визе ни Цветковић ни Цвејић и ја сам телефонирао на границу, и то хрватско-српску, и пустили су их. А то је било пре три, или чак четири године. Прошли су овде границу, и прошли хрватско-словеначку, само на основу тог телефонског разговора. А нисам нико и ништа! Ето, чули су мој глас и веровали су ми.

• Како?

– *(Забављала га је моја изненађеност)* Звао сам Унутрашње полове у Љубљани, добио бројеве телефона и имена, и они су рекли зовите то и то име, реците о чему се ради, и неће бити никаквих проблема. И није их ни било. Ова двојица нису могли да поверују! Цвеја се

чак плашио и говорио „јаој ја нећу да идем”, а они им рекли „све уреду, само изволте”.

- Када се окренете уназад и баците поглед на своју каријеру, који вам се догађај чини најзначајнијим?

– То да сам још увек жив.

- Били сте некада „озлоглашено” име на јавној словеначкој, па чак и хрватској листи?

– (*Ироничан смешак*) То су епитети који су... шта ја знам... не знам ни зашто су их тутнули уз моје име. Југоносталгичар! Ја сам онда мало размислио и дошао до закључка да свака политичка средина, да ли је то српска, словеначка, хрватска, има, односно, нужно тражи неке дворске луде. И то сам био ја. Што год говорим о тој југоносталгији кажем: „Ма, нема то везе, оставите ме са том политиком на миру.” Чуо сам од неких људи да су за инат то радили, да је свака та држава имала педесетак или стотинак тих особа које су тенденциозно стављали на пиједестал југоносталгичара, у смислу политичке неподобности. То је невероватно. А ја сам конкретно био велики противник лажи и у оном и у овом садашњем систему. (*Померивши се мало уназад, са задршком и смешком*) Значи, ако би се сада нешто променило, онда бих био, не знам какав, носталгичар. Можда, славноносталгичар.

- Има се утисак да је југоносталгичар једнако дисидент?

– Јесте, али није то добро. Дисидент има озбиљну конотацију. То је човек који се противи неком политичком саставу. Ја сам се противио и овом и оном политичком саставу, јер сваки политички састав има више мана него позитивних страна, бар смо ми те несреће. И зато ми је ишло то толико у нос. (*Пошио је њрекрстио ноге, и најравио малу њаузу, одмахнуо је џлавом и насџавио*) Питао сам новинаре зашто то пишу, зашто не напишу да ја волим људе а не неку политику и систем. Па, шта ће ми систем који не ваља? Истина, био сам против начина на који се тај систем распао. Још данас, кад ме сретне неки клинац, каже: Како си, носталгичару? Али сада је то постало позитивно! Видите како се то окрене. Невероватно! Сада се чак и не браним, (*одмахује руком*) одмахнем руком и кажем: Узмите то како хоћете. Оставите ме на миру, радим свој посао, добро га радим, знам зашто га радим, моји ставови су врло познати, гласни, јасни... А то што су неки политички људи, који су свугде, и у новинама (*значајан њоџлед ка мени*), остали тамо где су одувек били, то се мене не тиче. Они увек мењају ћуд како ветар дува, мењају своју длаку али остају у бити политички вукови... Но, то је ствар њихове људске искварености.

- Улоге?

– Ви то изговорите једну реч упитним тоном и ја после треба да тртљам... ма немојте, молим вас (*обосџрани смех*). Интересантно, малих улога готово да није ни било. Али све те улоге су моја деца. Ника-

да не могу да кажем ова улога ми је дража, а она ми је мање драга... све је то неки живот кога не можеш одбацити, као и „обичан” живот који сам проживео... Не могу да кажем, постоје раздобља која су мало лепша, неко је мало тужније, али све је то део живота... И када се осврнеш, (*блажоси на лицу*) драг ти је сваки тренутак. Само могу да причам о томе како се нека улога рађала и градила, који су пријатељи били ту, какви тренуци...

- Љубави?

– Настављате истим моделом?! Добро! (*Шерейски осмех и чешка се руком иза увейи*) Љубави су константа. Ми смо људи који баратамо са осећањима, сасвим нормално је да се те љубави пале, горе великим пламом, али и брзо гасе.

- Својевремено, у Народном позоришту, где смо разговарали, када сте гостовали са представом *Дракула*, имали сте неку врсту реми-нисценције и рекли да вас је, као дете, отац први пут довео у Народно позориште и показали чак и ложу у којој сте седели?

– Јесте. Први пут сам био у позоришту баш у Народном. Била је опера.

II Чин

Време: годину дана раније.

Амбијент: Ложа на првој галерији Народног позоришта. Сами смо у празној сали, око нас одсјаји црвеног илшиа. Удобно наслоњен у седишту Полич прича:

– Видите, обично ме ваше колеге питају за неке корене моје опредељености за глуму, за моје почетке. А, ево, сада сам се сетио, никада раније нисам о томе говорио... Као дечак од својих шест или седам година, први пут сам био у театру, управо овде у Народном позоришту. Седео сам тамо у оној првој ложи на средњој галерији. Боже, како сам то заборавио! Био сам са својим покојним оцем, био сам мали и препун утисака. Чудно!

- Вас је увек занимљиво питати да коментаришете некадашње југословенске границе или, ако хоћете, мапу Балкана?

– Ми сад, као, улазимо у Европу! (*Појачаним тоном и са изражењем жестикулацијом*) Као да Балкан није у Европи!? Кад кажем ми, мислим и на Србију, и на Словенију, и цео екс-Ју простор. Знате, (*ишишим тоном и тамнијим изразом лица*) толико смо направили неких погрешних потеза у последњих стотинак година да ћемо се тешко извући и у наредних сто, ушли у Европу или не.

- На шта конкретно мислите?

– Рецимо, на стваралачки импулс који овај народ или ови народи имају у себи, а који се углавном распродаје. Копирамо, као, нешто са Запада али то са нама нема никакве везе! (*Помало љуџиџиџи*) Сваки стваралац који направи неко дело каже како је то урадио из душе, из утробе свог народа... Гушимо и јефтино продајемо и оно што треба и оно што не треба! Видите, Јапанци су то мудро решили. Они су упили те западне утицаје на нивоу индустрије, али су били довољно паметни да не дају своју културу. Рецимо, сачували су свој позоришни чин.

- Шта је то, по вашем уверењу, што нам Европа нуди?

– (*Окреће се ка мени, ђуџећи ми ујуђује дуђи џођлед џраво у очи и каже*) Европа је стара курва која већ годинама не зна шта да ради. И пошто не може да јебе, онда пласира будалаштине!

• Не говори ли се, на изврстан начин, и у комаду *Дракула*, у коме играте (рађеном у тандему Дуковски – Поповски), управо о том продавању душе?

– Могло би се тако рећи. Дракула има два срца, две душе и једна му никада не умире. А ми имамо само једно срце, и само једну душу, и то убијамо, и пијемо сами себи крв! Лик који играм, доктор Ван Хелсинг, на свој начин говори управо о томе да имаш једно срце и једну душу и не продај се никада!

(*У џом џренуџику долази у ложу, у којој смо седели, човек из Народнoг џозоришџа да оџомене Радка како је крајње време да крене јер џа мнођо људи чека. Усџајуђи, након неколико џозива, Полич џа џиџа џде су, оно беше, синоћ били и леџо се џроводили. „Па, зар се не сећаш? На рођендану! Чак си и пољубио једну лепу даму”, џласио је за џањени одђвор кроз смешак. „Знам ја, али хођу да и она чује”, каже Раџдко у ходу и окређуђи се догаје намиђнувши: „То би се могло звати животом; пријатељи, лепа жена, по неки пољубац и добар провод!”*)

Умеџносџи се џодрозумева.

Разђвор водила ТАТЈАНА ЊЕЖИЋ